

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้และเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย กับการปฏิบัติ
การพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์
สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

นางชื่นจิตต์ ประสมสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-885-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, KNOWLEDGE AND
ATTITUDE TOWARD PATIENTS' RIGHTS WITH NURSING PRACTICE
IN RESPECT TO PATIENTS' RIGHTS OF PROFESSIONAL NURSES,
REGIONAL MEDICAL CENTERS UNDER THE JURISDICTION
OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

Mrs. Chuenjit Prasomsuk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Nursing Science

Program of Nursing Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-638-885-1

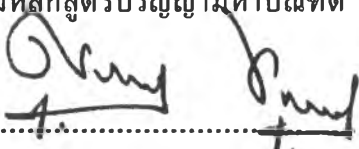
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้และเจตคติต่อสิทธิ
ของผู้ป่วย กับการปฏิบัติกรพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย
ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

โดย นางชื่นจิตต์ ประสมสุข

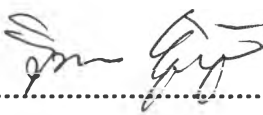
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล

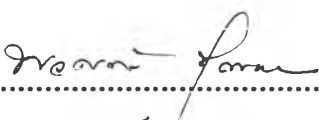
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. พ.ต.ต.หญิง พวงเพ็ญ ชุณหปราณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. พ.ต.ต.หญิง พวงเพ็ญ ชุณหปราณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ รำไพ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ชื่อนิจิตต์ ประสมสุข : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้และเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย กับ การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวง สาธารณสุข (RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, KNOWLEDGE AND ATTITUDE TOWARD PATIENTS' RIGHTS WITH NURSING PRACTICE IN RESPECT TO PATIENTS' RIGHTS OF PROFESSIONAL NURSES, REGIONAL MEDICAL CENTERS UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH)

อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ. ดร. พ.ศ.ด.หญิง พวงเพ็ญ ชูณหปราณ ; 190 หน้า. ISBN 974-638-885-1.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้และเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย กับ การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวง สาธารณสุข กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 300 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล แบบ ทดสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย แบบวัดเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย แบบสอบถามการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของ ผู้ป่วย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เครื่องมือการวิจัยทุกชุดผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงแล้ว วิเคราะห์ ข้อมูลโดยหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความสัมพันธ์ด้วยวิธีครอสเมรริ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การถดถอยแบบขั้นตอนพหุคูณของตัวแปรแต่ละตัว

ผลการวิจัยพบว่า

1. พยาบาลวิชาชีพ มีความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย อยู่ในระดับปานกลาง มีเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยทางบวก และมีการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย อยู่ในระดับมาก
2. อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. กลุ่มตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย อายุ และการศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ซึ่ง สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 27.22 ($R^2 = .2722$)

สมการพยากรณ์เป็นดังนี้

$$Z = .4940\text{เจตคติ} + .1138\text{อายุ} + .1007\text{การศึกษาอบรม}$$

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์

สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล

ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิจิตต์ นิจิตต์ ประสมสุข

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร. พวงเพ็ญ ชูณหปราณ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -

3970448736 MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD: KNOWLEDGE /ATTITUDE TOWARD PATIENTS' RIGHTS /PATIENTS' RIGHTS /
NURSING PRACTICE IN RESPECT TO PATIENTS' RIGHTS
CHUENJIT PRASOMSUK ; RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, KNOWLEDGE
AND ATTITUDE TOWARD PATIENTS' RIGHTS WITH NURSING PRACTICE IN RESPECT TO
PATIENTS' RIGHTS OF PROFESSIONAL NURSES, REGIONAL MEDICAL CENTERS UNDER
THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH. THESIS ADVISOR ; ASSO.
PROF. PAUNGPHEN CHOONHAPRAN , PhD. 190 pp. ISBN 974-638-885-1.

The purposes of this research were to study the relationships between personal factors, knowledge and attitude toward patients' rights with nursing practice in respect to patients' rights of professional nurses, Regional Medical Centers under the Jurisdiction of the Ministry of Public Health. The research subjects consisted of 300 professional nurses that work in Regional Medical Centers selected by multi-stage sampling technique. Four instruments were developed by the investigator to measure personal factors , knowledge of patients' rights, attitude toward patients' rights and nursing practice in respect to patients' rights. The instruments had been tested for content validity and internal reliability. The data was analysed by mean, standard deviation, Cramer's V, Pearson product moment and stepwise multiple regression analysis.

Major findings were the followings :

1. Knowledge of patients' rights of professional nurses was at middle level, attitude toward patients' rights was positive and nursing practice in respect to patients' rights was at high level.

2. Age, working experience, marital status, patients' unit, training in patients' rights, knowledge of patients' rights and attitude toward patients' rights were significantly related to nursing practice in respect to patients' rights of professional nurses at the .05 level.

3. Variables that could significantly predict the nursing practice in respect to patients' rights were attitude toward patients' rights, age and training patients' rights. The variables could predict at 27.22 percent. (R square = .2722)

The derived equation was the following :

$$Z = .4940 \text{ attitude} + .1138 \text{ age} + .1007 \text{ training.}$$

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์.....

ลายมือชื่อนิสิต..... ชื่นจิตต์ ประสงค์ขันธ์.....

สาขาวิชา..... การบริหารการพยาบาล.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา..... 2540.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรักและความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. พ.ต.ต.หญิง พวงเพ็ญ ชุณหปราณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ความรู้ ความช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ.โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์รำไพ สุขสวัสดิ์ ณ. ออยุธยา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้ข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 8 ท่าน ที่กรุณาในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และขอบพระคุณ กลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมราช จังหวัดสุพรรณบุรี, โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช, โรงพยาบาลพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก, โรงพยาบาลชลบุรี จังหวัดชลบุรี, และโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ตลอดจน พยาบาลวิชาชีพทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือและให้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอขอบคุณสำหรับทุนวิจัยบางส่วนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อชอบ-คุณแม่ทองอินทร์ ภิญโญ, อาจารย์วิมลนิจ สิงหะ, คุณณิชชฎา ก้าวศรีนนท์, คุณสมชาย ประสมสุข เพื่อนนิสิตและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือตลอดจนดูแลให้กำลังใจด้วยดี ขอขอบคุณคุณชิตชนก ภิญโญ และคุณเชาวฤทธิ์ ภิญโญ ที่ช่วยเหลือด้านการพิมพ์งานวิจัยฉบับนี้

ความสำเร็จในวันนี้ เกิดจากน้ำใจอันงดงามของครอบครัว อาจารย์ เพื่อนนิสิต และพยาบาลวิชาชีพที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย

ชินจิตต์ ประสมสุข

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	7
แนวคิดเหตุผล	7
สมมติฐานของการวิจัย	10
ขอบเขตของการวิจัย	10
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	17
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและสิทธิมนุษยชน	19
สิทธิของผู้ป่วย	21
กฎหมายเกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ป่วย	44
เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย	56
การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย	67
ปัจจัยส่วนบุคคลกับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย	93
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	97
กรอบแนวคิดการวิจัย	105

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	106
วิธีดำเนินการวิจัย	106
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	106
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	109
การเก็บรวบรวมข้อมูล	119
การวิเคราะห์ข้อมูล	121
4	122
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	122
5	151
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	151
สรุปผลการวิจัย	152
อภิปรายผลการวิจัย	156
ข้อเสนอแนะ	162
รายการอ้างอิง	163
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	170
ภาคผนวก ข. คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	171
ภาคผนวก ค. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	176
ภาคผนวก ง. สถิติที่ใช้ในการวิจัย	182
ประวัติผู้เขียน	190

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 17 แห่ง	108
2. แสดงตารางสรุปหลักการพื้นฐานของสิทธิของผู้ป่วยทั้งในประเทศ และ ต่างประเทศ ตามแนวคิดของวิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ (2537) และ Annas, George J. (1992)	111
3. แสดงตารางจำแนกข้อสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย	112
4. จำนวนและร้อยละของตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามอายุ คุณวุฒิทาง การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่ง การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย การยอมรับการมีความรู้เรื่อง สิทธิของผู้ป่วยและแหล่งศึกษาความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย	124
5. จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามระดับความรู้เรื่องสิทธิ ของผู้ป่วย เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย และการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพ สิทธิของผู้ป่วย	128
6. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย และการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ	130
7. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายด้าน	131
8. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายด้าน	132
9. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเจตคติต่อความยินยอมของ ผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบอกกล่าว ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายข้อ	133

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
10. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเจตคติต่อการให้การพยาบาลผู้ป่วยด้วยความเคารพในความเป็นบุคคล ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายข้อ	136
11. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเจตคติต่อการให้ข้อมูลของโรงพยาบาลแก่ผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายข้อ	138
12. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเจตคติต่อการให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกรับบริการ ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายข้อ	139
13. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายด้าน	140
14. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยด้านที่รับข้อมูลจากโรงพยาบาล ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายข้อ	141
15. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับบริการด้านสุขภาพโดยเท่าเทียมกัน ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายข้อ	142
16. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยด้านสิทธิที่จะรู้ ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายข้อ	143
17. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยด้านสิทธิที่จะเลือกรับบริการ ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายข้อ	144

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18. คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ คุณวุฒิทางการศึกษา สถานภาพสมรส หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วยกับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ	145
19. คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย กับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ	147
20. แสดงคำสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของ b แต่ละตัวที่ใช้ในการพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ	148
21. แสดงคำสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของ b แต่ละตัวที่ใช้ในการพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยและสมการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์ของการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ	149
22. แสดงรายละเอียดของจำนวนข้อสอบของแบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยในแต่ละเรื่อง	171
23. ดัชนีแสดงคุณภาพของแบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยจำนวน 24 ข้อ	172
24. แสดงรายละเอียดของจำนวนแบบวัดเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยในแต่ละด้าน	173
25. แสดงรายละเอียดของจำนวนแบบสอบถามการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยในแต่ละด้าน	174